

Biskop Atle Sommerfeldt:

PREKEN ÅPNINGSGUDSTJENESTE KIRKEMØTET 12.4.2012

Joh.20.24-31

Kristus er oppstanden!

Og alle sier: Kristus er sannelig oppstanden!

0. Mennesker står da ikke opp fra de døde!

I likhet med generasjonene før oss, har også vår generasjon arvet menneskets grunnleggende synd, den som i følge den kirkelige tradisjonen ligger til grunn for all annen synd: Hovmod.

Den hovmodige forestiller seg at ens egen kunnskap, posisjon og utseende er langt overlegent alle andre og er et resultat av egen fortreffelighet, oftest i motsetning til de andre.

Det bør ikke overraske noen at vi med jevne mellomrom får presentert forståsegpåere i det offentlige rom som hevder at det ikke går an for moderne mennesker å tro at Jesus faktisk sto opp fra de døde. Vi vet jo med sikkerhet at mennesket blir til jord når det dør. Og da er det umulig å tenke seg at den døde kroppen står opp. Slik resonneres det, gjerne avsluttet med et tilferds lite smil som understreker hvor godt resonnementet sitter og dermed avslutter debatten med den lite opplyste og enfoldige kirke og kristenhet.

Overbevisningen om at tvilen på den tomme graven og Jesu oppstandelse tilhører vår tid, de europeiske generasjonene formet av opplysningstidens rasjonalitet, er ikke riktig. Folk sto ikke opp fra de døde på Jesu tid heller. Kvinnene som fant den tomme graven, kom med salve for å stelle den torturerte og mishandlede kroppen. Den tomme graven gjorde dem redde og de mannlige disiplene måtte selv sjekke. Men graven var tom, en dårskap også for for den tidens kloke hoder.

2. Den hovmodiges trøst

For alle oss som i hovmod kan tvile på oppstandelsens realitet og tro at vår egen fornuft er tilværelsens sentrum, er fortellingen om Thomas en trøst og et ankerfeste.

Trøst, fordi vi i bibelen selv opplever at tvilen på det umulige ble delt av en av Jesu nærmeste disipler. Og Thomas er ingen hvem som helst, det er han som la grunnlaget for en kirke i det nåværende India, Pakistan og Afghanistan. I vår tid, nesten to tusen år senere, bærer en av kirkene i India hans navn og kan vise til kontinuitet helt tilbake til Thomas. Tvileren ble en stor kirkebygger.

Men enda viktigere er måten Jesus møter Thomas på. Han skyver ikke Thomas fra seg, han moraliserer ikke. Han hilser også Thomas med hilsenen han møter de andre disiplene med: Fred være med dere.

Og mer enn det. Jesus gir Thomas det Thomas trenger å se, sårene i siden og i hendene. Jesus inkluderer Thomas og gir Thomas støtte for troen og de troende til alle tider. Slik setter Jesus standarden for fellesskapet som i de påfølgende to tusen årene har møttes den første dag i uken. Det gudstjenestefeirende fellesskapet må gjenspeile dette og leve som et inkluderende og åpent fellesskap der vi møter den korsfestede og oppstandenes hilsen til oss: Fred være med dere.

3. Den oppstandnes kjennetegn.

Men det ligger mer i møtet mellom Jesus og Thomas. La oss synge oss inn i Kingos opplevelse slik han formidler det i salmen på nr 172:

"Som den gyldne sol frembryter gjennom den kullsorte sky og sin stråleglans utskyter, så at natt og mulm må fly, så min Jesus av sin grav og det dype dødens hav oppsto ærefull av døde i mot påskemorgen røde.

Ligger jeg i syndens veie, ligger jeg i armod ned, ligger jeg på sykdoms leie, ligger jeg i useelhet, ligger jeg fortrenkt, forhatt, og av verden helt forlatt, skal jeg hus i graven tage, å, her er dog håp tilbake!"

Den kullsorte skyen som skygger for sol og varme, var ikke abstrakte, poetiske bilder for Kingo. Den gjenspeilte den grunnerfaringen han og hans generasjon nettopp hadde lagt bak seg: Over 30 år med krig der folk hadde dødd i enormt antall av vold, hungersnød og pest. Historikerne sier at 10 av 17 millioner mennesker i det tyske landområde døde i denne krigen. Opplevelsen av dødskreftenes herjinger ble forsterket av at krigen ble ført med religiøs begrunnelse og som et ledd også i en kirkelig maktkamp. Kirkelig tilhørighet var en trussel mot livet, slik Berthold Brecht viser oss det hans store drama Mutter Courage og hennes barn, skrevet i 1939, i skyggen av forrige århundre store katastrofe. Makthaveres kynisme og villighet til å ofre menneskeliv for egen makt og posisjon virket for 1600-talls mennesket å være uten grenser.

Synd, armod, sykdom, usselhet, ensomhet, død er derfor ikke allegorier, men uttrykker den altdominerende livsfølelse av ondskap og dødskreftenes dype hav.

Tegnet Thomas spør etter og som Jesus gir ham, er den korsfestedes sårmerker. Det var slik Thomas kjente ham og det var slik han kunne gjenkjennes. Thomas trengte visshet om at det var den Jesus han hadde sett korsfestet, som var oppstått fra de døde. Og det fikk han. Den oppstandne gjenkjennes på sine torturmerker.

Slik minnet Jesus disiplene på at han hadde fortalt dem at han i fremtiden, etter oppstandelsen, vil kunne gjenkjennes som sultne, tørste, fremmede, nakne, syke og fengslede mennesker. Slik myndiggjør Jesus dem all og gir dem korsmerkene som sine aldersmerker.

Det er den oppstandne som identifiserer seg med alle dem som erfarer dødskreftenes kullsorte sky over sine liv. Like virkelig som den korsfestedes sår er, synlig for alle, er den oppstandenes seier og tomme grav. Da gir den tomme graven de korsfestede håp. Da bryter oppstandelsens sol gjennom den mørke skyen og forteller at dødskreftene er overvunnet og livet har seiret og vil seire.

4. Oppstandelsens handlingsfellesskap

Erfaringen av kullsorte skyer over livene, er ikke unik for befolkningen i barokkens og tredveårskrigen Europa. I vår samtid er det alt for mange som har levd i 30-årskrigen, erfart hungersnød og epidemier, opplevd makthavere og andres sin ubegrensede villighet til å ofre andre menneskers liv på sin ideologi og økonomiske interessers alter.

For oss i Norge, som lever i verdens rikeste land med verdens beste velferdsordninger, er hovmodet ikke langt unna. Vår fortrefelighet gir oss ikke behov for verken å erkjenne hovmod eller ansvar for andres lidelse.

Kirkemøtesakene om Skaperverk og bærekraft og Likeverd, integrering og tilrettelegging bidrar de til å justere vårt hovmod. De avslører grunnleggende svikt i kirken og den norske samfunns relasjon til mennesker. Mennesker med utviklingshemming har erfart og erfarer fortsatt utestenging, abortpraksis som truer deres menneskeverd og manglende oppfylging av grunnleggende rettigheter. De mange som erfarer livstruende endringer i sine levekår som følge av menneskeskapte klimaendringer, høster fruktene av den velstand alle norske nyter godt av, fra vugge til grav. Vårt hovmod står for fall, slik Thomas erfarte det.

Nettopp derfor inviterer Jesus oss til å se.

Vi inviteres til å se de mange med den korsfestedes sår, dem alle kan se.

Vi inviteres til å erkjenne vårt hovmod som alle andre ser, men vi ofte selv er blinde for.

Vi inviteres til å se livskraften i de sårede, undertrykte og utstøtte som færre ser. Jesus inviterte ikke Thomas til å se svakhet, men til å se den oppstandenes kraft og styrke i den korsfestede. Og den finnes nettopp der.

Thomas ble en handlekraftig tjener for den korsfestede og oppstandene. Måtte vi få nåde til å være den korsfestede og oppstandenes lovsyngende og handlekraftige fellesskap i vår tid og på vårt sted. Da kan vi med hjerte og hode reise oss og synge med Kingo:

Takk for all din fødsels glede, takk for alt ditt guddomsord, takk for dåpens hellig væte, takk for nåden på ditt bord! Takk for dødens bitre ve, takk for din oppstandelse, takk for himlen du har inne, der skal jeg deg se og finne.